

Salig Bangsamoro

(Trust Bangsamoro) na Rooted in Trust Philippines' bi-weekly rumor Bulletin. ROOTED IN TRUST na isa ini ko global ago local humanitarian response a aya maawid ron na giyangkae a Internews para mitarug so kapakadakul o mga taru-taroon a mipantag sa COVID-19 sa Pilipinas aya mala na giyangkae a BARMM..

Salig Bangsamoro

Community Bulletin | November 12, 2020

INO INE KINALNGAN?

DA SOCIAL DISTANCING SA GOBYERNO “LIBRENG SAKAY”

“inu so duwa ka tao a pasaero sa isa a pedicab na di kapakay na so E-trike a Libreng sakay na kapakay , apya mapupuno so E-trike na kapakay kasi na gyoto e inibgay a gobyerno. Ba so E-trike na di tablan a virus? (babay, 26-35 years old)

Rumor Risk Level: Medium

Platform: Facebook

Reactions: 495

Comments: 221

Shares: 1.4K

Giya a panarema o magi-ingud na makapmamaana sa da sarig eran ko di kapanabang a gobyerno sa giyangkae a ragawr (pandemic). Kunaba gyabo e paginanay. Ipoon sako September na aden a mga tothol makapantag sa da kada a sarig ko mga initiatives a gobyerno. Isa a maapud ron so kasesenditi sa gobyerno sa kapalima ko pagtao nagu giya COVID-19 na di bunar.

So lagid aya a mga tothol na phukasabapan sa di kapkagudam o mga pagtao, phukdaan sa sarig sii ko mga programa a gobyerno ko kiptapelekun sangkay a COVID-19. Phukasabapan aya sa di makandamar so pamikiran o tao a makagegedum samanya sa di kapaka momoyan piyapiya o mga ukit-ukit a gobyerno. Kinalngan dun so social distancing sa apiya bo 1 meter ko apiya antona a dipagdaan para ma-control so kapakadak'l o local transmission o virus. Misosold ko relaxed quarantine measures so mga armak, multicabs, tri-cabs ago tricycle na dapat na sabagi bo so kapakay a makada ron.

Para ko mga tricycle na so bo so driver ago isa a pasaero a kapakay ron. So libreng sakay a E-trike (Tri-cab) na pud ron pun. Sa kala o darpa na mas mala mambo so lugar para ma-iwasan so physical contract. Giya atoran na k'naba para phunkawn so phukasukat o mga drivers ka para inie maliding so madakul a tao ko sumasamblay a paniyakit.

Libreng sakay a miyagpoon inako October 5 sa Lanao Del sur na k'naba langon na makaphungguna ron ka para ini kauugupan so mga medical frontliners tano ago so mga authorized persons a ding-gagalbuk oman gawi-e. Ipaguman tano para katarotopan tano so social distancing sa mga publiko a dipagdaan, egera lominiyo tano na siguradoon tano a phukasunod tano so “**pito timan a bitikan**” a inibugay a medical experts:

1. Sumulot tano piya sa Face mask.
2. Sumulot tano sa Faceshield.
3. Da kataro egera phukan tano.
4. Mapiya dapat a kabhu-bhutad o mga darpa tano.
5. Lalayunun so ka disinfect
6. Di kapakay so symptomatic a pasaero
7. Lalayunun tanu so kapamagawata.

Giyankae a gawi-e na miyapanbag so tlo a muskila a miyananug mismo makapoopon sa Social media monitoring platforms. Ipagisa o mga tao so kin-implementun ko social distancing measures so kapamasaero sa Marawi City. So mga kibabaling sa Cotabato na aya paniniwala eran na aya kailangan eran na bullet proof vest naba face shields, madakul a tao a di taro a mastumo a matay ta sa da mana niyan kays aba tad'n ma COVID-19. Aya pakauriyanun na giyangkae a kiyapangwa eran sa contact tracers na adn a hikma ron sa giyangkae a Lanao del sur. Giya ikalto a issue a Salig Bangsamoro bulletins pumbugay sa ugop mipantag sa mga panga-anug ago an khulay antunaa e suwaan o madakul a tao sa next.

Antunaa e di panaroon o mga tao:

Antunaa e di panaroon o mga tao:

KAPANDIT SA KYAPAMAKASOLD O MGA CONTACT TRACERS

“Su bu su aden a koneksiyon iyan sa mga local officials e myakasolud sa contact tracers. Didn aya patot. Adna myakatharo rakan a isosogo kon uto o mayor. Inuto igira da koneksiyon o taw na kyalbud a khapkada o tao ko listaan o mga myapatot ko gelbek apiya adn a eligible ago bnar a myukit ako ko proseso?”

Rumor Risk Level: Medium

Platform: Facebook

Reactions: 655

Comments: 47

Shares: 1K

Gya kabasa anta ka katharo na mikokonekta sa gya kapkaadun o kalek ko mga tao opama o kapakay eran a sarigan su di gulawlaan o goberno tanu mipantag sa gya COVID-19. Sa kapakadakul gya barambarang a solusyon na kasagaran rektano na ipakaisa iyan so kapakaplalagilagida agu kabnar o mga sumbag a maka popoon sa goberno. Su mga Contact tracers na mala e galbuk ko kinggulalanen ko ka monitor sa COVID-19.

INO INE KINALNGAN?

Gya World Health Organization na aya sowara iranon na sii ko walo-gatos (800) a taw ko inged na dapat adna na sakataw a contact tracer ron. Gya gelbek na mapiya agu kilala a ogop sa gya a masusuwa tanu imanto. Na sabap sa gya tarotaroan agu kapanundit a di patot so kyatago o mga contact tracer ko galbuk iran ka da maka okit ko pyur a proseso so kyapamakasolud iran na paka adun sa rarangit agu pkiraks so kapananagontaman o omanisa. Badun pakaoman ko kapamimikiran o kalilid a gya COVID-19 na knaba titlo a gdamun ka matag di ipamirak sabap sa gyuto e myanug ami ko myangaiipos a sowara agu katharo.

Gya region na migay sa sanggibo ago pat-gatos ago walo-polo (1,480) a slots a tagoon a contact tracer, aya bilangan roo na aden a isa (1) a contact tracer siiko nem-gibo ago pito-gatos ago duwa-polo ago isa (6,721) a population a makapoopon sa Ministry of Health. Su mga proseso o di kapangwa sa tao odi na kapang hire na kinanglan na mipikiilay ron so transparency a daa kapangakal. Aya mosawir ami sa gya a mga departments a maaped sa galagid aya a gelbek na maka begay siiko kadeklaan sa contact details eran para ko mga clarification o mga taw.

Antunaa e di panaroon o mga tao:

BULLET PROOF VESTS, NABA FACE SHIELD

"Madakul a miyamatay a taw a knaba sabap na COVID-19 sii sa Cotabato. Aya kinanglan o mga taw na bullet proof adi so face shield an iran masiyap a ginawa iran."

(Mama, 19-15 e idad)

Rumor Risk Level: Medium

Platform: Facebook Reactions: 256

Comments: 42 Shares: 666

Estimated Risk Reduction of Contracting COVID-19 per Intervention (Dans, Herrera, et al., 2020)

INO INE KINALNGAN?

Giya a Mindanao na malolopit sii ko katitidawa ago coronavirus. Sii ko miyakapira ragon, giya a mga ingud tano na isa ko mga awida akal a makatatalingoma on na pitibarangan a mga armed groups a phakaguba ko kalilintad sii ko region tano. Na sii ko kiyandakul o COVID-19 na so mga awida akal sa giyangkaya mga armed groups na dachn mapasad. So mga rarata a galbuk lagido kapamono, di kasasakita, sangkaya mga ingud tano na malo kiyalbatan sa giya myaori a mga olan-olan a masikun a resulta o mga istriktu a sogowan a mapapadalum ko community quarantine.

Poon ko 738 total crime incidents sii ko January taman sa March na miyakaito aya sa 624 sii ko April taman ko June na go bo pman mibaloy a 619 sii ko July taman ko September. Apya and a miyalbat ko mga crime incidents a miyailay tano, adn dn a mga rarata a galbuk a phukatoon sii ko mga ingud tano apya pn adn a COVID-19. Sii ko August 2020, ana piyamono a siyaw kataw a mga pababasok (farmers) sii sa Barangay Aringay, Kabacan sa North Cotabato a di makikilala a mga taw a miyamangosar sa mga babagur a timbak. Babago aya na adn pn a sakataw a store supervisor a tinimbak sii dn sa pantag o di niyan dinggalbukan sii sa Sinsuat Avenue sa Cotabato City.

Na aya mambo siwa o Bangsamoro Regional Police na miyag-deploy siran sa pangoman a 300 ka personnel iran sii sa Cotabato City an makawgop ko dili kinggulalanun sii ko mga galbuk iran ko kaptanora ko mga ingud.

Pikirun tano a so mga galbuk ago efforts para ko COVID-19 na knba oba gagalbuka an makasambi ko mga galbuk sii ko kaptandingan tano ko mga awida akal ko kapananaguntaman tano ko kalilintad para ko mga ingud tano. Sii ko mga olowan tano na kinanglan na mababalanse iran so di iran di kinggulalanun sangkaya dowa a galbuk. Giyangkai a pandemic na khapakay pn a m'gay sa okit ko mga armed groups a osarun iran so mga impluwensya iran ago giyangkai pn a COVID-19 response. So mga ingud tano, sa kababaloy iran a paganay a dipinsa tano para ko kitatarosun o kalilintad na mababaloy siran mambo a dipinsa tano sii ko di-kapakadakul o COVID-19. Oman tano mosar/somolot sa face shield ago mask raks o kitatarosun tano ko isa ka metro a paglutan tano ko pud a taw, na mala dn aya a pakalbat ko di kapangogalin o COVID-19 sa 99%.

SO MGA HEALTH AGO SAFETY TANO NA ISAINI A MALA A PHUKA-UGOP SA GINAWA TANO, SO KAPANANG-GILA NA PHUKA-PHUTAMANUN KO MGA GINAWA TANO SA GIYANGAKAE A COVID-19

Para ko pud a information (kabar) sii ko COVID-19: Pamisitaan tano so official DOH website at www.doh.gov.ph/2019-nCoV

O adn a mga reklamo niyu mipantag sa contact tracing application, na kapakay a contact a niyu a:

The Ministry of Interior and Local Government

(064) 552 8644
(064) 421 2178
mlg@bangsamoro.gov.ph

O adn a kailay ago kasipat tano a malo samida a mga galbuk na i-report tano siran ko:

Philippine National Police Hotlines:

Regional Headquarters: 09053524920
Maguindanao: 09177034075
Lanao del Sur: 09177909115
Basilan: 09976643779
Sulu: 09457236318
Tawi Tawi: 09177048927

Odi na tomawag tano sangkaya mga hotlines:

BANGSAMORO EMERGENCY HOTLINE NUMBERS

Globe: 09663018777
Smart: 09363395221

AMAI PAKPAK MEDICAL CENTER-COVID HOTLINES

Smart: 09991909488
Globe: 09955632722

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Internews
Local voices. Global change.

IDEALS INC
Lawyering for Development

We welcome your feedback, questions, and suggestions to help local media produce reliable and accurate reporting on COVID-19.
Please contact: Kia Obang, Data Analyst (kobang@internews.org) or Paola Mikaela Alpay, Information Manager (palpay@internews.org)